

Усмединська Г. В.
ФСП НТУУ «КПІ»
Студентка 2-го курсу
Науковий керівник:

Старший викладач ФСП НТУУ «КПІ» **Бежевець А.М.**

ПРАВА ТА СТАТУС ТВАРИН ЯК ОБ'ЄКТА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

По мірі того як розвивається світ, кожна прогресивна країна має за мету називатися такою, де поважають демократичні засади соціуму, де керуються принципами моралі, де всі можуть захистити свої права та свободи, але ж це має бути не просто назва, а дійсний насправді стан речей. І однією з основних ознак цивілізованого суспільства є гуманне відношення до тварин. Саме тому у даній статті ми розглянемо місце тварин у законодавстві України, визначимо їх права, якими нормативно-правовими актами вони закріплені та проблеми їх захисту на практиці.

Згідно зі ст. 180 ЦКУ, тварини є особливим об'єктом цивільних прав. На них поширюється правовий режим речі, крім випадків, встановлених законом. Правила поведінки з тваринами встановлюються законом. Тварини, занесені до Червоної книги України, можуть бути предметом цивільного обороту лише у випадках та порядку, встановлених законом. За загальним правилом на них поширюється правовий режим речі. Також важливо враховувати, що поняття "тварини" є дуже широким і фактично охоплює всі біологічні організми, що не підпадають під поняття "рослина" та "людина" - фізична особа. Таке широке поняття наводиться в ЗУ "Про ветеринарну медицину", а загальний перелік усіх видів тварин міститься в ЗУ "Про тваринний світ", також відомості про окремих тварин ЗУ "Про Червону книгу України" був прийнятий 7 лютого 2002 року. Відповідно до ст.7 Закону України «Про Червону книгу України», дозвіл на право приватної власності фізичних або юридичних осіб на тварин, які є об'єктами Червоної книги видається спеціально уповноваженими центральними органами виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів відповідно до закону. Законність такого придбання у власність повинна бути підтверджена відповідними документами. Об'єкти тваринного світу в Україні можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності і перебувають під охороною держави незалежно від форми права власності на них.

Стаття 7 Закону України «Про тваринний світ», «Право приватної власності на об'єкти тваринного світу», визначає, що об'єкти тваринного світу, виключені зі стану природної свободи, розведені або отримані в умовах неволі або отримані іншим незаборонених законом шляхом, можуть перебувати у приватній власності фізичних та юридичних осіб.

Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження» 2006 року регламентує правила поведінки з тваринами, правила їх утримання, транспортування, лікування, умиротворення, полювання і т.д. Також цей закон дає наступні визначення: жорстоке поводження з тваринами - знущання над тваринами, вчинене із застосуванням жорстоких методів або з хуліганських мотивів, а також нацькування тварин одна на одну, з хуліганських чи корисливих мотивів;- гуманне ставлення до тварин - дії, що відповідають вимогам захисту тварин від жорстокого поводження і передбачають доброзичливе ставлення до тварин, сприяння їх блага, покращання якості їх життя тощо.

Аналізуючи ці визначення можна зробити висновок, що права тварин – це захищені і не заборонені законом, мораллю потреби, інтереси, що сприяють їх блага і мають на меті забезпечити гідну якість життя, умов утримання, поводження з ними.

Ще одним важливим нормативним актом являється Європейська конвенція про захист домашніх тварин, ратифікована 18.09.2013. У преамбулі йде мова про те, що держави - члени Ради Європи, які підписали цю Конвенцію, беручи до уваги те, що метою Ради Європи є досягнення більшого єднання між її членами; визнаючи те, що людина має моральне зобов'язання поважати всіх живих істот, і пам'ятаючи про те, що домашні тварини мають особливі стосунки з людиною; беручи до уваги важливість домашніх тварин у сприянні якості життя й зумовлювану цим їхню цінність для суспільства;

Та все ж усі вищезазначені нормативні акти не завжди на практиці у повній мірі можуть захистити тварин. На випадок такого злочину ККУ містить 299 статтю, яка зазначає:

знування над тваринами, що відносяться до хребетних, вчинене із застосуванням жорстоких методів або з хуліганських мотивів, а також нацькування зазначених тварин одна на одну, вчинене з хуліганських чи корисливих мотивів, - караються штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців. Ті самі дії, вчинені у присутності малолітнього, - караються штрафом до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до двох років. Але і ця стаття не є перепорою для правопорушень. За статистикою кожні півроку в Україні порушують близько 30 кримінальних справ за ст. 299, та нажалі виграти справу проти таких злочинців майже неможливо. Та все ж у 2010 році в Сумській області завершився судовий процес у справі знущання над собакою на прізвисько Тайсон. 37-річного господаря пса, який ледь не забив його до смерті (наніс 9 колото-різаних ран і відрубав хвіст), засудили до чотирьох місяців арешту, повідомляє портал новин ТСН. Також поширеними є нелегальні притравочні станції, це місця де мисливських собак натравлюють на зовсім беззахисних тварин. На Хмельниччині, Львівщині та інших західних областях країни захисники прав тварин виявили десятки подібних центрів. В ролі тренувальної наживи тут використовують живих лисиць, кабанів, єнотовидних собак і занесених до Червоної книги бурих ведмедів. Ще одним поширеним явищем є фото-бізнес, в якому використовують найчастіше екзотичних тварин, таких як ігуани, шимпанзе, папуги, змії, павичі. Вони не отримують належного догляду, харчування, навіть води, після так званого робочого дня, їх повертають у непристосовані клітки, без вентиляції, належного освітлення, а мавп просто прив'язують до будь-чого. І таких випадків безліч, десятки і сотні, суворе порушення закону, яке залишене без уваги. І це має насторожувати, бо як сказав Лев Толстой: «Від вбивства тварини до вбивства людини всього один крок».

Отже, підсумувавши все вищесказане можна зробити такі висновки. По-перше, законодавство визначає тварин як особливий об'єкт цивільних прав, та не дивлячись на це, вони не регулюються окремо, а підпадають під правовий режим речей. По-друге, є низка законів України які регламентують права тварин: ЗУ «Про тваринний світ», ЗУ «Про ветеринарну медицину», ЗУ «Про Червону книгу України» та ЗУ «Про захист тварин від жорстокого поводження». Також існує Європейська конвенція про захист прав домашніх тварин. По-третє, ст. 299 ККУ визначає санкції за жорстоке поводження з тваринами. Але на практиці усі ці норми виявляється дуже важко застосувати, а якщо і вдається, то найчастіше це штрафи, які не спів розмірні шкоді нанесеній тваринам.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження» № 3447-IV від 21 лютого 2006 року.
2. Закон України «Про тваринний світ» № 2894-III від 13.12.2001 (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2002, N 14, ст.97)
3. Закон України "Про Червону книгу України" № 3055-III від 07.02.2002 (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2002, N 30, ст.201)
4. Цивільний Кодекс України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003, NN 40-44, ст.356)
5. Європейська конвенція про захист прав домашніх тварин 13.11.1987
6. <http://azou.org.ua/> Асоціація зоозахисних організацій України.